Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 11. 2014, sp. zn. 8 Tdo 1217/2014, ECLI:CZ:NS:2014:8.TDO.1217.2014.1

Číslo: 34/2015

Právní věta:

I. Pro naplnění znaku podněcování u trestného činu šíření toxikomanie podle § 287 tr. zákoníku se nevyžaduje, aby pachatel, pokud nabízí k prodeji prostředky sloužící ke zneužívání drogy, nabízel přímo látky, jež předmětné omamné nebo psychotropní látky obsahují, ale postačí, jestliže veřejně prezentuje širší sortiment takových produktů, látek, nástrojů či výrobků apod., které se ke zneužívání omamných a psychotropních látek obvykle používají, tyto látky připomínají nebo na ně v různých souvislostech poukazují. Podněcováním v uvedeném smyslu je posuzovaná činnost tehdy, jestliže je ve svém souhrnu způsobilá ovlivnit rozhodnutí jiných osob k tomu, aby návykové látky jiné než alkohol zneužily, nebo v nich takové rozhodnutí vzbudit, aniž by k tomuto účinku skutečně došlo.

II. Zákonná podmínka § 101 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku, že „jde o věc nebo jinou majetkovou hodnotu[*)], u níž hrozí nebezpečí, že bude sloužit ke spáchání zločinu“ vyjadřuje obecný předpoklad, že tato věc nebo jiná majetková hodnota může být ke spáchání zločinu užita. Na možnost spáchání zločinu lze usuzovat z povahy, konkrétního určení a účelu věci nebo jiné majetkové hodnoty. Není proto v této souvislosti rozhodné, že pachatel byl uznán vinným přečinem, ale důležité je, že zabrané věci nebo jiné majetkové hodnoty mohou sloužit ke spáchání závažnější trestné činnosti zákonem posuzované jako zločin ve smyslu 14 odst. 2 tr. zákoníku.

[*)] *Poznámka redakce: Jedná se o ustanovení § 101 odst. 1 tr. zákoníku ve znění účinném do 31. 5. 2015. Zákonem č. 86/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 279/2003 Sb., o výkonu zajištění majetku a věcí v trestním řízení a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, který nabyl účinnosti dne 1. 6. 2015, byla mimo jiné i v tomto ustanovení trestního zákoníku, jeho úvodní části, slova „nebo jiné majetkové hodnoty“ zrušena.*

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 12.11.2014

Spisová značka: 8 Tdo 1217/2014

Číslo rozhodnutí: 34

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Šíření toxikomanie, Zabrání věci

Předpisy: §104 Zákona č. 99/1963 Sb.
§239 Zákona č. 182/2006 Sb.
§243 Zákona č. 182/2006 Sb.
§42a Zákona č. 40/1964 Sb.

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud odmítl dovolání obviněných J. S. a T. V. proti usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 11. 6. 2014, sp. zn. 5 To 168/2014, který rozhodl jako soud odvolací ve věci vedené u Městského soudu v Brně pod sp. zn. 12 T 212/2013.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 9. 4. 2014, sp. zn. 12 T 212/2013, byli obvinění J. S. a T. V. uznáni vinnými přečinem šíření toxikomanie podle § 287 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, kterého se dopustili tím, že od blíže nezjištěného dne až do 4. 11. 2013, a to jednak prostřednictvím kamenného obchodu na adrese B., Š., jednak prostřednictvím svého internetového obchodu …, jako jednatelé obchodní společnosti B., s. r. o., nabízeli a veřejně prezentovali ucelený sortiment finálních výrobků počínaje semeny různých odrůd konopí, z nichž některé blíže specifikovali a vychvalovali, přes technické části pěstíren, kterými jsou komponenty vzduchotechniky, elektro zařízení, osvětlení, ventilace, regulace a měření, dále i produkty podporující růst, výrobky, které slouží ke zpracování a uchování vypěstovaných produktů a jejich aplikaci, i přesto, že se na svých stránkách distancovali od případného zneužití, což je vzhledem k nabízenému sortimentu věcí zcela zjevným zastíracím manévrem, když i na internetu uveřejněné vyobrazení rostlin indického konopí, vyšlechtěných odrůd, jakož i často používaný symbol vyobrazení listu konopí ve spojení s informacemi o účinku jednotlivých odrůd konopí, způsobu jejich užívání, vychvalování vlivu na lidský organismus bez objektivních informací o negativním působení, a informací o snadném způsobu pěstování, výnosů a doby sklizně, je podporou produktů marihuany, které je přístupné širokému okruhu veřejnosti bez omezení; jednání obviněných směřovalo k tomu, aby si jejich zákazníci kupovali semena konopí za účelem jejich pěstování a následného kouření v podobě marihuany, čímž tak podněcovali k rozhodnutí návykovou látku užít, přičemž THC (obecně známý jako marihuana) je uveden v příloze č. 4 k zákonu č. 167/1998 Sb., v platném znění, jako psychotropní látka zařazená do seznamu I podle Úmluvy o psychotropních látkách (vyhlášky č. 62/1989 Sb.).

Za tento trestný čin byli odsouzeni podle § 287 odst. 2 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody, a to obviněný J. S. v trvání dvanácti měsíců a obviněný T. V. v trvání patnácti měsíců, jejichž výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu u obviněného J. S. v trvání dvou roků, u obviněného T. V. na zkušební dobu v trvání dvou a půl roku. Dále bylo podle § 101 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku uloženo ochranné opatření zabrání věci, a to celkem 78 položek konkrétně uvedených věcí, uložených v Centrálním skladu zajištěných věcí u Policie České republiky, P. č. 54, B. pod č. j. KRPB-255099/TČ-2013-060273, neboť se jedná o věci, které byly určeny a užity ke spáchání trestného činu, a hrozí nebezpečí, že budou užity ke spáchání zločinu.

Krajský soud v Brně jako soud odvolací usnesením ze dne 11. 6. 2014, sp. zn. 5 To 168/2014, odvolání obviněných podaná proti uvedenému rozsudku soudu prvního stupně podle § 256 tr. ř. jako nedůvodná zamítl.

Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podali oba obvinění společně prostřednictvím téhož obhájce dovolání opřené o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř. Obvinění shodně namítali, že v žádném případě nejednali v úmyslu šířit toxikomanii, ale v přesvědčení, že uvedení popisků

dodaných od dodavatelské firmy není právně závadné. Skutek tak, jak je popsán ve výroku rozsudku soudu prvního stupně, nevykazuje znaky přečinu podle § 287 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, neboť neprodávali semena obsahující THC, ale pouze semena konopí setého. Zdůraznili, že konopí jako rostlina sama o sobě není ani nelegální ani společensky nebezpečná, naopak je zapsána i ve Státní odrůdové knize. Podřazení jejich jednání pod znaky objektivní stránky daného přečinu je flagrantním porušením principu ultima ratio a zakládá „ústavní exces". Kvalifikace jednání jako trestného činu by podle nich neměla být v rozporu s úsudkem zdravého rozumu a nepředvídatelná (viz rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1098/10, I. ÚS 631/05, I. ÚS 4/04). Obvinění se neztotožnili se závěrem soudu prvního stupně, že se měli trestného jednání dopustit nabízením sortimentu věcí, které THC neobsahovaly, počínaje semeny různých druhů konopí, a usuzovali, že taková činnost nesměřuje k toxikomanickému zneužívání marihuany, neboť konopí obsahuje i jiné, zdraví prospěšné látky. Soudům proto vytkli, že postavily na roveň konopí a marihuanu, což je v rozporu jak s poznatky současné vědy, tak i praxe. Upozornili na právní úpravu konopí ve smyslu § 2 zákona č. 167/1998 Sb., o návykových látkách, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 167/1998 Sb."), kde se za konopí považuje rostlina, která obsahuje plodonosný vrcholík, z čehož v opaku dovodili, že pěstování takové rostliny bez vrcholíku je v souladu se zákonem. Namítli, že soudy se nezabývaly objektem uvedeného přečinu, když samotné užití nemusí nutně představovat zneužití návykové látky, přičemž upozornili i na novou právní úpravu dovolující využívání léčebných účinků konopí. Odkázali taktéž na rozhodnutí, podle něhož je garantováno „právo člověka pěstovat a zacházet s konopím bez omezení obsahu THC bez povolení úřadů ke své úzdravě a úzdravě druhého člověka". Domnívají se, že tento judikát nebyl respektován a že trestní zákoník v rozporu se zákonem o návykových látkách stanovil trestnost pěstování konopí. Zároveň namítali, že podle zákona č. 362/2004 Sb. je fyzickým a právnickým osobám „povoleno pěstování konopí bez omezení obsahu THC v konopí do 100m2 bez povinnosti hlášení úřadům". Poukázali na léčivé látky z množiny kanabinoidů, a v návaznosti na to zpochybnili závěr o tom, že jejich jednání směřovalo k podněcování následného kouření marihuany.

Obvinění dovolání rovněž zaměřili proti výroku o uložení ochranného opatření zabrání věci, s nímž se neztotožnili, protože pro jeho uložení nebyly splněny zákonné podmínky, neboť tyto věci nebyly nezákonně nabyty. Soudy při uložení tohoto opatření nevycházely z předložených důkazů, nejednalo se o věci, které by bylo možné užít k šíření toxikomanie, a obdobný soubor věcí by bylo možno pořídit i ve zcela běžné obchodní síti nejen v České republice, ale kdekoliv v Evropě. Soudům v této souvislosti obvinění vytkli, že nezohlednily, že zabrané věci představují velkou hodnotu, o kterou byli obvinění připraveni, a nebraly v úvahu možný likvidační dopad ve smyslu nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 12/03. V uvedeném postupu obvinění spatřovali nepřípustnou analogii in mala partem, když jsou odsuzováni za přečin, a nikoliv za zločin, jak ustanovení § 101 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku předpokládá.

V závěru dovolání obvinění navrhli, aby Nejvyšší soud usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 11. 6. 2014, sp. zn. 5 To 168/2014, podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil a podle § 265k odst. 2 tr. ř. aby zrušil i další rozhodnutí na citované usnesení obsahově navazující. Učinili rovněž alternativní návrh, aby poté Nejvyšší soud věc buď podle § 265l odst. 1 tr. ř. přikázal tomuto soudu k novému projednání a rozhodnutí, nebo aby podle § 265m odst. 1 tr. ř. sám rozhodl.

K dovolání se písemně vyjádřil státní zástupce působící u Nejvyššího státního zastupitelství, který se neztotožnil s názorem obviněných, že jejich trestní odpovědnost by byla dána pouze v případě, že by prodávali „semena konopí obsahující THC", protože semena psychoaktivní látku THC neobsahují a nejsou ani omamnou, ani psychotropní látkou, neboť ta se v rostlině vytváří až v průběhu jejího růstu. U přečinu šíření toxikomanie ani není předpokladem trestní odpovědnosti prodej semen konopí obsahujících THC. Ze skutkových zjištění vyplývá, že trestná činnost obviněných spočívala v tom, že podporovali nedovolenou produkci konopí obsahujícího účinnou psychotropní látku

tetrahydrocannabinol. Znak podněcování obvinění konkrétně naplnili tím, že vedle předmětů sloužících pro pěstování konopí nabízeli i semena rostlin konopí, včetně semen kultivarů, které nebyly určeny k technickým účelům, a na svých internetových stránkách vychvalovali takové vlastnosti jimi nabízených produktů, které jsou specifické právě s ohledem na jejich případné škodlivé užívání jako návykové látky. Právě v tomto nabízení je potřeba spatřovat naplnění znaku podněcování, protože obvinění předkládali o takových předmětech propagující a pozitivní informace, kterými se snažili dosáhnout dalšího šíření takových prostředků k tomu, aby sloužily ke zneužívání návykových látek. Za tím účelem obvinění poskytovali pro případnou intenzivní produkci takových látek kompletní vybavení. Činnost obviněných nesměřovala k propagaci pěstování konopí za účelem produkce vlákna, z něhož se vyrábí např. provazy či těsnící koudel či jiných i zdraví prospěšných chemických látek v konopí obsažených, ale právě takové odrůdy konopí, jež obsahují nadlimitní obsah psychoaktivní látky THC způsobilé ovlivnit psychiku člověka. Podstatu jednání obviněných státní zástupce shledal v tom, že nejméně v úmyslu nepřímém propagovali produkci konopí jako drogy. Za zcela mylnou označil úvahu obviněných, že by bylo povoleno pěstování konopí do výměry 100 m2 na osobu bez ohledu na obsah THC, neboť zákon pěstování toxikomanicky využitelného konopí zcela jednoznačně zakazuje. Za nepřípadný označil odkaz na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 3 Tdo 52/2008, které se zabývá výkladem odlišné skutkové podstaty. Podle názoru státního zástupce nemůže obstát ani požadavek obviněných na uplatnění zásady subsidiarity trestní represe, neboť z dovolání se nepodává, v jakém směru by mělo být jednání obviněných výjimečné a neodpovídající ani nejlehčím v praxi se objevujícím případům daného trestného činu. Při zdůraznění škodlivosti jejich jednání státní zástupce považoval činnost obviněných za nevybočující z obecného rámce dané skutkové podstaty, jak byl vymezen v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 1206/2012, jenž byl následně potvrzen i nálezem Ústavního soudu ze dne 20. 2. 2014, sp. zn. III. ÚS 934/13. Státní zástupce sdílí přesvědčení soudu prvního stupně, že v dané věci je zjevné, v jaké souvislosti bylo obviněnými dané zboží nabízeno, a to právě a pouze k podnícení produkce a užívání návykových látek.

K námitkám obviněných směřujícím proti uložení ochranného opatření státní zástupce konstatoval, že odpovídají spíše dovolacímu důvodu uvedenému v § 265b odst. 1 písm. j) tr. ř., který obvinění výslovně neuplatnili. Rozsudek o uložení uvedeného ochranného opatření shledal v souladu s § 101 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku a ztotožnil se i s argumenty, jimiž soudy tento výrok odůvodnily. Zdůraznil, že se jednalo i o předměty, které jsou snadno využitelné k pěstování konopí a jeho dalšímu zpracování do podoby tzv. marihuany, přičemž vzhledem k množství těchto předmětů by bylo možno uvažovat o produkci konopí v podstatě průmyslovým způsobem. Byla tak odůvodněna i obava, že by uvedené předměty byly užity ke spáchání zločinu nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy podle § 283 odst. 1, odst. 2 či odst. 3 písm. c) tr. zákoníku. Důvodně proto došlo k zabrání věcí sloužících k páchání trestné činnosti, a proto státní zástupce neshledal dovolání obviněných důvodnými ani na podkladě v úvahu připadajícího, byť výslovně neuplatněného dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. j) tr. ř., a navrhl je jako zjevně neopodstatněná podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítnout.

Nejvyšší soud jako soud dovolací po zjištění, že dovolání jsou přípustná, byla podána osobami oprávněnými, v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit, posuzoval, zda označené důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř. byly uplatněny v souladu s jejich zákonným vymezením, neboť jen dovolání, které je relevantně opřeno o některý z důvodů taxativně vypočtených v § 265b tr. ř., lze podrobit věcnému přezkoumání.

Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. lze uplatnit, jestliže bylo rozhodnuto o zamítnutí nebo odmítnutí řádného opravného prostředku proti rozsudku nebo usnesení, aniž by byly splněny procesní podmínky stanovené zákonem pro takové rozhodnutí nebo přestože byl v řízení mu předcházejícím dán důvod dovolání uvedený v § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř. V projednávané věci

je zřejmé, že uvedený důvod byl použit v jeho druhé alternativě, protože odvolání obviněných byla odvolacím soudem věcně přezkoumána a obvinění současně uplatnili i dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. je možné dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Uvedený důvod slouží zásadně k nápravě právních vad, které vyplývají buď z nesprávného právního posouzení skutku, anebo z jiného nesprávného hmotně právního posouzení. Jeho prostřednictvím lze vytýkat, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoli o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2006, sp. zn. 5 Tdo 708/2006, uveřejněné v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, sešitě 27, č. T 912.).

Z uvedených formálních požadavků obvinění nevybočili, protože vytýkali, že soudy nesprávně posoudily jejich čin jako přečin šíření toxikomanie podle § 287 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, a za vadný a v rozporu se zákonem považovali i výrok o uložení ochranného opatření zabrání věci. Protože takto vznesené námitky s použitým důvodem korespondují, Nejvyšší soud zkoumal, zda jsou dovolání opodstatněná.

Podstatou námitek obviněnými uplatněných v dovoláních ve vztahu k nesprávnosti použité právní kvalifikace je výhrada, že v obchodech, které provozovali (kamenném i internetovém), nebyly v žádných z tam prezentovaných či nabízených prostředků či přípravků (ani v semenech) objeveny žádné konkrétní známky přítomnosti THC a že se jednalo o materiály dodávané dodavateli, s poukazem na to, že konopí slouží též k lékařským účelům. K tomu je potřeba uvést následující:

Přečin šíření toxikomanie podle § 287 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku spáchá ten, kdo svádí jiného ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu nebo ho v tom podporuje anebo kdo zneužívání takové látky jinak podněcuje nebo šíří, spáchá-li takový čin tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobně účinným způsobem.

Je nutné zdůraznit, že trestný čin šíření toxikomanie podle § 287 tr. zákoníku patří mezi úmyslné ohrožovací trestné činy. Jejich pojmovým znakem je ohrožení a následkem je vyvolání situace, při níž hrozí reálné nebezpečí a chybí vlastní vznik takové poruchy, k níž vyvolaný stav směřuje. U zavinění zde postačuje, zahrnuje-li možnost poruchy, a není třeba, aby se vztahovala na poruchu samu. Pachatelem tohoto trestného činu může být kterákoliv fyzická osoba.

Trestný čin šíření toxikomanie s ohledem na tuto svou povahu je dokonán již samotným sváděním, podporováním, podněcováním nebo šířením. Pro naplnění jeho objektivní stránky není třeba, aby právem předvídaný účinek (jiná osoba zakázanou drogu užila) skutečně nastal.

Obvinění se podle tzv. právní věty rozsudku soudu prvního stupně uvedeného přečinu dopustili v podobě, že „jiného podněcovali ke zneužívání jiné návykové látky než alkoholu a spáchali takový čin veřejně přístupnou počítačovou sítí“.

Návykovou látkou se podle § 130 tr. zákoníku rozumí alkohol, omamné látky, psychotropní látky a ostatní látky způsobilé nepříznivě ovlivnit psychiku člověka nebo jeho ovládací nebo rozpoznávací schopnosti nebo sociální chování.

Konopí (latinsky Cannabis) je rostlina, z jejíž pryskyřice se získává hašiš, ze sušených listů květenství marihuana, která je ve smyslu § 2 písm. a) zákona č. 167/1998 Sb. návykovou omamnou látkou a je (ve znění účinném do 31. 12. 2013, s ohledem na dobu, kdy byla trestná činnost obviněných spáchána) zařazena v příloze 3 tohoto zákona jako omamná látka do Seznamu IV podle Jednotné

úmluvy o omamných látkách (vyhláška č. 47/1965 Sb., ve znění sdělení č. 458/1991 Sb.). Jednotná úmluva o omamných látkách v čl. 1 v písm. b), c), d) za konopí označuje kvetoucí nebo plodonosný vrcholík rostliny konopí (s výjimkou zrn a listů, které nemají vrcholíky), z něhož pryskyřice nebyla vyloučena, bez ohledu na jeho použití, a rostliny konopí, za kterou označuje každou rostlinu z rodu Cannabis. Za konopnou pryskyřici označuje oddělenou, surovou nebo čištěnou pryskyřici získanou z rostliny konopí. Konopím se rozumí též konopí extrakt a tinktura zařazené v příloze 1 zákona č. 167/1998 Sb. do Seznamu I jako omamné látky podle Jednotné úmluvy o omamných látkách (vyhláška č. 47/1965 Sb. ve znění sdělení č. 458/1991 Sb.). Konopné látky – kanabinoidy jsou uvedeny v příloze č. 4 zákona č. 167/1998 Sb. jako psychotropní látky zařazené do seznamu I. Úmluvy o psychotropních látkách nebo podle rozhodnutí orgánů Evropských společenství (vyhláška č. 62/1989 Sb.) a patří sem THC – Tetrahydrokanabinoly, všechny izomery: [delta 6a(10a), delta 6a(7), delta 7, delta 8, delta 10, delta 9(11)] a jejich stereochemické varianty. Podle § 15 písm. f) zákona č. 167/1998 Sb. je zakázáno získávat konopnou pryskyřici a látky ze skupiny tetrahydrokanabinolů z rostliny konopí (rod Cannabis).

Z těchto definic plyne, že účinná látka THC je obsažena nikoli v semenech, ale až v květech a listech konopí. Pro úplnost je též třeba k době, kdy Nejvyšší soud tuto trestní věc projednává, připomenout k legálnosti pěstování konopí setého v rozsahu do 100 m2 plochy, že ve smyslu novely zákona č. 167/1998 Sb. zákonem č. 50/2013 Sb., s účinností od 1. 4. 2013, jakékoli zlegalizování pěstování a distribuce konopí se vztahuje pouze k léčebnému využití, a tedy jen pro léčebné účely, k němuž mají povolení jen právnické nebo podnikající fyzické osoby, kterým byla k této činnosti udělena licence Státním ústavem pro kontrolu léčiv (§ 24a zák. č. 167/1998 Sb. ve znění uvedené novely). Držitel takové licence může pěstování konopí pro léčebné použití zahájit, jen pokud má uděleno povolení k zacházení s návykovými látkami a přípravky.

Za podněcování obecně se považuje každý projev, který je způsobilý vyvolat u jiných osob určitou náladu nebo rozhodnutí ke konkrétnímu chování. Takovým způsobem projevená vůle může spočívat v různých formách či podobách, např. ve vytváření skutečností, ujišťování nebo navození jistých okolností apod., jež mají za cíl vzbudit v jiném potřebu se zachovat způsobem, který je předpokládán tím, kdo takový projev vůle činí.

Podněcováním ke zneužívání návykové látky jiné než alkohol lze rozumět projev, kterým pachatel zamýšlí ovlivnit rozhodnutí jiných osob tak, aby zneužily jiné návykové látky než alkohol. Nezáleží na formě projevu (ústní, písemná, konkludentní aj.). Podněcování se může stát přímo, nepřímo i skrytě (např. vychvalování pozitivních účinků zneužívání drog nebo poskytování návodů k dosažení vyšší efektivity v této činnosti). U podněcování tento projev vůle pachatele není zaměřen na konkrétní osobu nebo osoby (jako je tomu u svádění), ale i zde jeho snaha míří k vyvolání zneužívání návykových látek u těch, jimž je určen.

Podstata trestného jednání, jímž byli obvinění uznáni vinnými, spočívala v zásadě v tom, že (až do 4. 11. 2013) v kamenném obchodě a prostřednictvím svého internetového obchodu nabízeli a veřejně prezentovali ucelený sortiment finálních výrobků počínaje semeny různých odrůd konopí, přičemž některé z nich blíže specifikovali a vychvalovali se zdůrazněním možnosti jejich růstu přes vzduchotechniku, elektro zařízení, osvětlení, ventilace, regulace a měření, dále produkty podporující růst, výrobky, které slouží ke zpracování a uchování vypěstovaných produktů a jejich aplikaci. Na svých stránkách se distancovali od případného zneužití, avšak vyobrazovali rostliny indického konopí, vyšlechtěných odrůd, a používali i symbol vyobrazení listu konopí ve spojení s informacemi o účinku jednotlivých odrůd konopí včetně způsobu jejich užívání, vychvalování vlivu na lidský organismus. Neuváděli však objektivní informace o negativním působení. Takto zjištěná a provozovaná obchodní činnost i přesto, že se obvinění distancovali od případného zneužití, což bylo shledáno zastíracím manévrem, směřovala k prodeji semen konopí za účelem jeho pěstování k toxikomanickým účelům.

Soudy obou stupňů takto zjištěné skutkové okolnosti vyhodnotily ve smyslu znaků skutkové podstaty trestného činu šíření toxikomanie podle § 287 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku, jež soud prvního stupně považoval za naplněné zejména pro povahu celého nabízeného sortimentu. Zmínil především povahu výrobků prezentovaných jak v kamenném obchodě, tak i na internetu, kde se jednalo především o informace o tom, jaký je způsob jejich pěstování a jaký je účinek jednotlivých odrůd konopí při jejich užívání např. kouřením. Tento účinek byl všude pouze vychvalován a v souvislosti s ním byly používány termíny jako „rauš, psychické či mozkové high, halucinace“ apod. Místy bylo rovněž u některých odrůd uváděno, že jsou ceněny zejména kuřáky, jsou vysoce potentní a dosahují velkého výnosu, a byla rovněž zdůrazňována doba sklizně, o jakou se jedná odrůdu i údaj o tom, jaké odrůdy jsou vhodné pro začátečníky v pěstění, a zda jsou vhodné pro „indoor“ pěstování. V prostorách kamenného obchodu byly nalezeny většinou kuřácké a pěstební pomůcky, přičemž z kontextu nabízeného sortimentu byla patrná zřejmá souvislost s využitím těchto všech přípravků a produktů k toxikomanii, a nikoliv k léčebným účelům. Soud tak dospěl k závěru, že tento společností B. nabízený sortiment zboží sloužil k pořízení, pěstování, sklizni a spotřebě konopí setého s vysokým obsahem účinné látky THC, a že z ničeho nevyplývalo naplnění oficiální činnosti této společnosti, jež mělo spočívat v nabízení zahradnické techniky či materiálů (viz stranu 10 rozsudku).

Odvolací soud k obsahově obdobným výhradám a požadavkům, jaké obvinění uplatnili i v nyní podaném dovolání, se se závěry soudu prvního stupně ztotožnil a v zásadě na ně odkázal s tím, že zdůraznil, že THC je obsaženo až v rostlinných částech konopí, konkrétně jeho květenství. Pokud se obvinění dovolávali legalizace pěstování konopí v České republice, vysvětlil, že když bylo konopí státem schváleno jako oficiální lék a zařazeno do Seznamu schválených léků a léčiv v České republice, musí jít výlučně o pěstování k léčebným účelům, které je celostátně řízeno a sledováno, avšak v projednávané věci nebylo zjištěno, že by bylo za tímto účelem vydáno příslušné povolení. V jednání obviněných shledal minimálně nepřímý úmysl ve smyslu § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku s tím, že odmítl úvahy o subsidiaritě trestní represe podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku, a proto použitou právní kvalifikaci jako trestného činu šíření toxikomanie podle § 287 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku se zřetelem na všechny prokázané skutečnosti považoval za správnou (viz strany 3 až 6 usnesení odvolacího soudu).

Nejvyšší soud, který se se závěry soudů obou stupňů ztotožnil, k námitkám obviněných považuje za nutné nad rámec již dříve uvedeného zdůraznit, že soudy zcela správně ve svých úvahách vycházely z povahy všech zjištěných skutečností, když především posuzovaly účel, k jakému byly nabízené předměty a prostředky určeny a k čemu reálně měly sloužit. Právě tyto komplexní úvahy soudů obou stupňů dostatečně postihly skutečnou povahu provozované obchodní činnosti, včetně závěru o snaze obviněných zastřít tento hlavní účel a smysl, což na druhé straně svědčí o jejich zřejmém vědomí, že nabízené zboží má za účel přilákat především zájemce o marihuanu jakožto nejsnazší toxikomanické užití konopí formou kouření částí vzrostlé rostliny.

Pro naplnění znaku podněcování u trestného činu šíření toxikomanie podle § 287 tr. zákoníku, jenž je ohrožovacím deliktem, se nevyžaduje, aby pachatelé, pokud nabízejí k prodeji prostředky sloužící ke zneužívání drogy, disponovali přímo těmi látkami, jež předmětné omamné nebo psychotropní látky obsahují (např., listy konopí s vysokým obsahem THC), ale postačí, pokud veřejně prezentují ucelený sortiment takových produktů, látek, nástrojů či výrobků apod., které se ke zneužívání omamných a psychotropních látek obvykle používají. Postačí, že omamné nebo psychotropní látky připomínají nebo na ně v různých souvislostech poukazují (např. znázorněním kvetoucího nebo plodonosného vrcholíku rostliny konopí). Podněcováním v uvedeném smyslu je taková činnost tehdy, jestliže je ve svém souhrnu způsobilá ovlivnit rozhodnutí jiných osob k tomu, aby návykové látky jiné než alkohol zneužily, nebo v nich takové rozhodnutí vzbudit, aniž by k takovému účinku skutečně došlo.

Z uvedených důvodů v projednávané věci postačovalo, že pachatelé vyvíjeli takovou činnost, při jejímž provozování věděli, že mohou ovlivnit rozhodnutí jiných osob k tomu, aby si koupily semena,

která nabízeli, rovněž i zařízení, které k pěstování ve své prodejně měli k dispozici, a to v celém uvedeném sortimentu. Tím, že zájemcům, svým zákazníkům, předkládali jednoduchý návod a možnost zakoupit si v jejich obchodě v zásadě vše, co je k pěstování konopí a k vypěstování této rostliny zapotřebí, a to i tím, že vedle těchto prostředků směřujících k pěstování konopí současně nabízeli i další prostředky sloužící ke kouření (cigaretové papírky a filtry, drtičky, vaporizéry, kovové dýmky), snažili se v potencionálních zájemcích vyvolávat zcela konkrétní a zřejmé nutkání uvedené zboží zakoupit a vlastním přičiněním si posléze tuto rostlinu pro její využití jako drogy bez větších potíží vypěstovat. Je třeba zdůraznit, že jejich jednání směřovalo vůči osobám zajímajícím se o marihuanu a podněcovalo je k vlastnímu pěstování konopí jako rostliny způsobem, jenž měl jeho pěstitelům (s vysokou mírou pravděpodobnosti z řad stávajících či potenciálních dealerů a konzumentů) zajistit maximální možný výnos, a tudíž co možná největší množství z rostlin získané drogy v co možná nejlepší kvalitě. K tomu, jak mají zájemci postupovat, měli rovněž od pachatelů vcelku jasný návod, jak soudy ve svých rozhodnutích zjistily a rozvedly. O tom, že se jednalo o prodej semen za účelem toxikomanie, svědčí zejména to, že k technickému využití této rostliny (provazy, lana, juta apod.) v prodejnách obviněných nebylo nabízeno zcela nic a nikde nebyl prezentován návod, jak konopí k těmto technickým účelům využít. Pokud by bylo možné s případným povolením využít konopí k léčebným účelům, rovněž v prodejnách nebylo nabízeno žádné zařízení ani pomůcky či jiné prostředky, jež by sloužily k výrobě mastí, mýdel, obkladů apod. Za těchto skutečností se zcela alibistickou jeví obhajoba obviněného T. V., že s prodejem semen každému zákazníkovi předávali i písemné upozornění, že v případě pěstování konopí se dopouští trestného činu. Již z toho, že takto zákazníky upozorňovali, plyne, že obvinění věděli, že takový následek může nastat, a pro případ, že by k takovému účelu sloužila prodávaná semena, byli s tímto srozuměni. Za této situace totiž nevyloučili, že se semena k takovému účelu užít nedají, naopak na něj, byť nepřímo, poukázali.

Po subjektivní stránce soudy shledaly v činu obviněných zavinění ve formě úmyslu nepřímého podle § 15 odst. 1 písm. b) tr. zákoníku, což koresponduje s tím, že obvinění zásadně chtěli své výrobky za účelem zisku (byli obchodní společností) prodávat, což může svědčit o tom, že jejich prvotním záměrem nebylo přímo chtěně navádět jiné ke toxikomanii, ale činili tak v nepřímém úmyslu, jímž jiné podněcovali k toxikomanii, protože byli srozuměni s tím, že k takovému účinku může ze všech výše rozvedených důvodů dojít.

Nejvyšší soud shledal, že jednání kladené obviněným za vinu naplnilo kvalifikovanou skutkovou podstatu přečinu šíření toxikomanie podle § 287 odst. 1, odst. 2 písm. c) tr. zákoníku. V dalším se vypořádal také s těmi námitkami obviněných, jimiž se domáhali beztrestnosti též s odkazem na subsidiaritu trestní represe a ultima ratio podle § 12 odst. 2 tr. zákoníku, a označil je za nedůvodné.

Dovolatelé uplatnili výhrady i proti výroku o uložení ochranného opatření zabrání věci nebo jiné majetkové hodnoty, a to věcí, které byly zajištěny při domovní prohlídce kamenné prodejny a přilehlého skladu, a vadu spatřovali v tom, že pro uložení tohoto opatření nebyly splněny podmínky stanovené v § 101 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku. Přestože obvinění tuto výhradu neopřeli výslovně o dovolací důvod § 265b odst. 1 písm. j) tr. ř., který dopadá na případy, kdy bylo rozhodnuto o uložení ochranného opatření, aniž byly splněny podmínky stanovené zákonem pro jeho uložení, lze vadu spočívající v nedodržení zákonných podmínek pro ukládání ochranného opatření v širším výkladu podřadit i pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. určený pro vady hmotně právní povahy, o který se i vzhledem k povaze výhrady obviněnými vznesené v této věci jedná, nehledě na to, že možnost přezkoumat věcně zmiňované nedostatky lze i s ohledem na povinnost posuzovat podání podle jeho obsahu zakotvenou v § 59 odst. 1 tr. ř. Z těchto důvodů, i když obvinění neuvedli výslovně konkrétní důvod podle § 265b odst. 1 písm. j) tr. ř., Nejvyšší soud věcnou správnost uvedené námitky posuzoval.

Podle § 101 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku může soud uložit, nebyl-li uložen trest propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty uvedené v § 70 odst. 1 tr. zákoníku, že se taková věc nebo jiná majetková

hodnota zabírá, ohrožuje-li bezpečnost lidí nebo majetku, popřípadě společnosti, anebo hrozí nebezpečí, že bude sloužit ke spáchání zločinu.

U možnosti uložení ochranného opatření podle § 101 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku je rozhodný vztah zabírané věci nebo jiné majetkové hodnoty, ohledně níž přichází v úvahu její zabrání, k projednávanému trestnému činu, a nevyžaduje se, aby věc nebo jiná majetková hodnota náležela pachateli (srov. § 135 tr. zákoníku), proto může náležet komukoli, bez ohledu na to, zda měl vůbec nějaký vztah k trestnému činu a jeho pachateli. Podmínkou zde však je, aby taková věc nebo jiná majetková hodnota splňovala kritéria uvedená v § 70 odst. 1 tr. zákoníku a aby se ve smyslu § 101 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku nejednalo o věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která přešla do vlastnictví státu podle jiného právního předpisu.

Pro to, aby mohlo být toto ochranné opatření uloženo, je dále nutné, aby byla splněna některá z dalších dvou alternativně stanovených podmínek, a to jednak, že taková věc ohrožuje bezpečnost lidí nebo majetku, popř. společnosti, vyjadřující zájem jednotlivců a společnosti na ochraně těchto statků, jež je třeba chránit zabráním takových věcí nebo jiných majetkových hodnot, nebo že jde o věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která slouží ke spáchání zločinu.

Obvinění v dovolání namítali, že jim nemohlo být uvedené ochranné opatření uloženo zejména proto, že se nedopustili zločinu, ale že byli uznáni vinným jen přečinem, což podle nich s podmínkami § 101 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku nekoresponduje. K tomu je třeba uvést, že stanovená zákonná podmínka, že „jde o věc nebo jinou majetkovou hodnotu, která slouží ke spáchání zločinu“ neznamená, že takové věci nebo jiné majetkové hodnoty již pachatel k činu, za který byl uznán vinným, užil, ale vyjadřuje se v ní obecná možnost, že s uvedenými věcmi může být nějaký jiný závažný trestný čin – zločin spáchán. Vychází se přitom z povahy, konkrétního určení a účelu věci nebo jiné majetkové hodnoty, k němuž svou povahou slouží. Právě charakter a z něho vycházející předpoklad užití takové věci nebo jiné majetkové hodnoty může být pro spáchání kdykoliv jindy a kýmkoliv jiným určující. Není proto v této souvislosti rozhodné, že obvinění byli uznáni vinnými přečinem, ale důležité je, že zabrané věci mohou sloužit ke spáchání závažnější trestné činnosti zákonem posuzované jako zločin (srov. § 13 a § 14 tr. zákoníku).

Uvedení zmíněné podmínky podle § 101 odst. 1 písm. c) tr. zákoníku do trestního zákoníku jako kritéria pro uložení ochranného opatření rozšířilo původní možnosti zabírat věci a jiné majetkové hodnoty. Záměrem zde byla právě snaha využití tohoto ochranného opatření u drogových deliktů, ale i jiných závažných trestných činů (např. dětské pornografie), aby byla pokryta potřeba zabrat i věci (popř. jiné majetkové hodnoty), které sice bezprostředně neohrožují bezpečnost lidí nebo majetku, popř. společnosti, ale jsou určeny nebo mohou být určeny k spáchání zločinu (srov. Šámal, P. a kol. Trestní zákoník I. § 1až 139. Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1201).

Jestliže jsou podle § 14 odst. 3 tr. zákoníku zločiny všechny ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákoník stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby převyšující pět let, pak není pochyb, že věci, které byly v projednávané věci při domovní prohlídce zajištěny a jsou ve výroku o uložení uvedeného ochranného opatření vymezeny, mohou sloužit ke spáchání např. zločinů podle § 283 odst. 2, 3, 4, 5 tr. zákoníku nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy, event. přechovávání omamné a psychotropní látky podle § 284 odst. 4 tr. zákoníku, nebo zločinu výroby a držení předmětu k nedovolené výrobě omamné a psychotropní látky a jedu podle § 286 odst. 2 tr. zákoníku, apod. Takový závěr lze učinit z povahy konkrétních věcí, které byly zabrány, neboť z množství těchto věcí (184 ks cigaretových papírků, 30 ks krabiček s cigaretovými papírky, 13 ks cigaretových filtrů, 85 ks bongů, 175 ks drtiček, 5 ks krabiček s drtičkami, 20 ks vaporizérů, 32 ks šlukovek, 463 ks kovových nebo skleněných dýmek, 515 ks balení semen různých odrůd konopí, 74 ks digitálních vah, 45 ks koncových filtrů s aktivním uhlím, 19 ks grow boxů, 18 ks home boxů a 7 kartonů originálních balení filtrů) je zřejmé, že by jejich případné užití mohlo vést k

činům svojí povahou i rozsahem dosahujícím nebezpečnosti naznačených kvalifikovaných trestných jednání, tj. zločinů.

Na základě těchto právních úvah Nejvyšší soud dospěl ke shodnému závěru, který soudy obou stupňů učinily v napadených rozhodnutích (srov. např. odůvodnění rozsudku soudu prvního stupně na straně 12), a to, že podle velkého množství zabraných věcí, u nichž není pochyb o tom, že jejich určením bylo využití při kouření marihuany, svědčí o tom, že jejich užitím mohlo dojít ke spáchání zločinu. Souhrn těchto věcí, a to především co do jejich množství, umožňuje, aby k takovým účelům užity být mohly.

Vzhledem k tomu, že obvinění svými výhradami nenaplnili žádný z dovolacích důvodů podle § 265b odst. 1 písm. a) až k) tr. ř., nemohl být dán ani dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. v jimi užité druhé alternativě.

Jelikož Nejvyšší soud shledal, že napadená rozhodnutí ani řízení jim předcházející netrpí vytýkanými ani jinými právně relevantními vadami, dovolání obviněných jako zjevně neopodstatněná podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř. odmítl.